O‘ZBEKISTONDA INFLYATSIYA DINAMIKASINING STATISTIK TAHLILI: 2019–2025-YILLAR

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
«Moliya» fakulteti talabasi
Eshmirzayev Subxon Ilhom o’g’li
E-mail: @subhoneshmirzayev@gmail.com
Tel: +998909880107
Ilmiy Rahbar: **Shakirova Nigora Axralovna**
Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
PhD, dotsent, Iqtisodiy statistika kafedrasi
Tel: +998943640050
E-mail: shakirova0130@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0009-0006-5025-4764

Annotatsiya. Maqolada O‘zbekistonda 2019–2025-yillardagi dekabr-dekabr inflyatsiyasi dinamik qator, tavsifiy statistika, chiziqli trend va zanjirli indeks usullari yordamida tahlil qilingan. Dastlabki ma’lumotlar sifatida Statistika agentligining iste’mol narxlari indeksi qatori olingan va har bir yillik qiymat rasmiy e’lonlar bilan solishtirib tekshirilgan. Natijalarga ko‘ra, inflyatsiya 2019-yildagi 15,2 foizdan 2025-yilda 7,3 foizga tushgan (−7,9 foiz band); davrning o‘rtacha darajasi 10,64 foiz, mediana 10,0 foiz, tanlanma standart og‘ish 2,56 foiz bandga teng bo‘lgan, chiziqli trend yiliga o‘rtacha 0,98 foiz bandlik pasayishni ko‘rsatgan. Shu bilan birga, yetti yillik zanjirli hisob narxlar darajasi 2,03 baravar oshganini, ya’ni pulning xarid qobiliyati qariyb yarmiga kamayganini bildiradi. 2024-yildagi qisqa muddatli tezlashuv pullik xizmatlar narxining 26,7 foizga o‘sishi, ya’ni tartibga solinadigan tariflar bilan bog‘liq. Tadqiqot tavsifiy xarakterga ega va sabab-oqibat munosabatlarini isbotlamaydi.

Kalit so‘zlar: inflyatsiya, iste’mol narxlari indeksi, dinamik qator, standart og‘ish, zanjirli indeks, xarid qobiliyati, tariflar, O‘zbekiston.

Abstract. This article analyses Uzbekistan’s December-on-December consumer price inflation over 2019-2025 using a time series, descriptive statistics, a linear trend and a chain-linked price index. Inflation fell from 15.2 per cent in 2019 to 7.3 per cent in 2025; the seven-year arithmetic mean is 10.64 per cent and the sample standard deviation is 2.56 percentage points. The linear trend declines by 0.98 percentage points per year, yet the chain-linked index shows that the price level more than doubled (2.03 times), so the purchasing power of money fell by about one half. The temporary acceleration in 2024 coincides with a 26.7 per cent rise in paid services driven by regulated tariffs. The analysis is descriptive and does not establish causality.

Keywords: inflation, consumer price index, time series, standard deviation, chain index, purchasing power, administered prices, Uzbekistan.

1. KIRISH

Inflyatsiya — tovarlar va xizmatlar umumiy narx darajasining vaqt davomida o‘sishi bo‘lib, uning statistik bahosi pul-kredit siyosatini yuritish, byudjet va biznesni rejalashtirish hamda uy xo‘jaliklari xarid qobiliyatini baholash uchun zarur. O‘zbekistonda rasmiy qatorni Statistika agentligi e’lon qiladi [1]. Iste’mol narxlari indeksi (INI) aholining iste’mol savatiga kiruvchi tovar va xizmatlar narxidagi o‘zgarishni umumlashtiradi [2]. Narxlar o‘sish sur’atining sekinlashuvi (dezinflyatsiya) narxlarning pasayishi (deflyatsiya) degani emas: inflyatsiya musbat bo‘lib qolsa, narxlar darajasi o‘sishda davom etadi. Bu farq kundalik muloqotda ham, ba’zan ilmiy tahlillarda ham e’tibordan chetda qoladi.

Nazariy adabiyotda inflyatsiyaning xarajatlari ikki guruhga ajratiladi: kutilgan inflyatsiya narxlarni qayta belgilash va pul qoldiqlarini boshqarish xarajatlarini keltirib chiqaradi, kutilmagan inflyatsiya esa daromad va boylikni qayta taqsimlaydi, uzoq muddatli shartnomalar va investitsiya qarorlarining noaniqligini oshiradi [3].

Amaliyotda ko‘plab mamlakatlar markaziy bank mas’uliyatini aniq inflyatsiya nishoniga bog‘laydigan rejimga o‘tgan; bunday rejim shaffoflik va hisobdorlikni kuchaytiradi, ammo nishonga erishilgani statistik jihatdan to‘g‘ri o‘lchanishini talab qiladi [4].

O‘zbekistonda Markaziy bank 2020-yildan inflyatsiyani nishonga olish rejimiga o‘tishini e’lon qilgan [5]. 2024-yil noyabrida e’lon qilingan baholarga ko‘ra, nishon yiliga 5 foiz bo‘lib, unga optimistik stsenariyda 2026-yilning ikkinchi yarmida, noqulay stsenariyda esa 2027-yilda erishilishi kutilgan [6]. Shu bois so‘nggi yetti yillik rasmiy qatorni nishonga nisbatan baholash amaliy ahamiyatga ega.

Biroq mavjud tahlillarda uchta bo‘shliq saqlanib qolmoqda. Birinchidan, dekabr-dekabr ko‘rsatkichi yillik o‘rtacha inflyatsiya bilan aralashtirib yuboriladi, vaholanki ular turli metodologiyaga ega va bir yilda bir-biridan sezilarli farq qilishi mumkin [7]. Ikkinchidan, qator odatda faqat boshlang‘ich va yakuniy qiymat orqali talqin qilinadi, bu esa 2022-yildagi qayta tezlashuvni yashiradi. Uchinchidan, sur’at pasayishi bilan narxlar darajasining yig‘ilib borishi bir-biridan ajratilmaydi.

Tadqiqotning maqsadi — 2019–2025-yillarda O‘zbekistondagi dekabr-dekabr inflyatsiyasining darajasi, dinamikasi va tarqoqligini statistik ko‘rsatkichlar asosida aniqlash va uni narxlar darajasining kumulyativ o‘zgarishi bilan taqqoslashdan iborat. Quyidagi uchta ishchi faraz ilgari surildi. H1: inflyatsiya sur’ati davr bo‘yicha pasayish tendensiyasiga ega, biroq bu tendensiya bir tekis emas. H2: sur’atning pasayishiga qaramay, narxlar darajasi 2018-yil dekabriga nisbatan ikki baravarga yaqin oshgan. H3: inflyatsiyaning qisqa muddatli tezlashuvi tartibga solinadigan tariflar bilan bog‘liq pullik xizmatlar narxining o‘sishiga tayanadi.

2. MATERIALLAR VA METODLAR

Birlamchi statistik qator sifatida Statistika agentligining «Yillik iste’mol narxlari indeksining o‘zgarishi (o‘tgan yil dekabriga nisbatan)» jadvalidan 2019–

2025-yillar uchun respublika bo‘yicha ko‘rsatkichlar (n = 7) olindi [1]. Jadvaldagi qiymat indeks darajasi hisoblanib (masalan, 115,2), inflyatsiya sur’ati undan 100 ni ayirish orqali topildi. Har bir yillik qiymat rasmiy ma’lumotlarni keltirgan nashrlar bilan solishtirildi [8–14]: 2019-yil 15,2%, 2020-yil 11,1%, 2021-yil 9,98%, 2022-yil 12,25%, 2023-yil 8,77%, 2024-yil 9,8% va 2025-yil 7,3%. Rasmiy jadvalda qiymatlar bir o‘nlikkacha yaxlitlangani uchun 9,98 → 10,0; 12,25 → 12,3; 8,77 → 8,8 ko‘rinishida olindi.

Qatorning tarkibiy tahlili uchun 2023–2025-yillarda oziq-ovqat, nooziq-ovqat tovarlar va pullik xizmatlar bo‘yicha yillik (dekabr-dekabr) o‘zgarishlar hamda Markaziy bank baholari qo‘llanildi [6; 12–14]. Dekabr-dekabr ko‘rsatkichi yil davomidagi o‘rtacha narx o‘zgarishini bildiradigan yillik o‘rtacha inflyatsiya bilan bir xil emas [7]; shu bois xalqaro bazalardagi o‘rtacha ko‘rsatkichlar bu qator bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri taqqoslanmadi.

Hisob-kitoblarda quyidagi formulalardan foydalanildi:

(1) $\pi(t) = I(t) - 100$, bunda $I(t)$ — t-yil oxiridagi INI, $\pi(t)$ — yillik inflyatsiya;

(2) $\Delta(t) = \pi(t) - \pi(t-1)$ — foiz bandlardagi o‘zgarish;

(3) $\pi(o‘rt) = \Sigma\pi(t) / n$ — arifmetik o‘rtacha;

(4) $s = \sqrt{[\ \Sigma(\pi(t) - \pi(o‘rt))^2 / (n - 1)\ ]}$ — tanlanma standart og‘ish;

(5) $V = s / \pi(o‘rt) \times 100\%$ — variatsiya koeffitsiyenti;

(6) $K = \Pi[1 + \pi(t)/100] = P(2025)/P(2018)$ — zanjirli narx darajasi; $g = K^{(1/n)} - 1$ — geometrik o‘rtacha o‘sish sur’ati;

(7) $W = 1 / K$ — pulning xarid qobiliyati indeksi;

(8) $\pi(t) = a + b \cdot t$ — chiziqli trend, bunda $b = \Sigma(t - t(o‘rt))(\pi(t) - \pi(o‘rt)) / \Sigma(t - t(o‘rt))^2$, R^2 — aniqlik koeffitsiyenti.

Usulning cheklovlari quyidagicha. Qator qisqa (n = 7), shu sababli trend bo‘yicha statistik ahamiyatlilik sinovlari ishonchli emas va natijalar tavsifiy talqin qilinadi. Indekslar bir o‘nlikka yaxlitlangani bois zanjirli hisobga ±0,05 foiz band xatolik qo‘shilganda ham natija 202,0–203,3 oralig‘ida qoladi, ya’ni xulosalar

yaxlitlashga sezgir emas. Zanjirli indeks umumiy INI savatining mantiqiy ko‘paytmasi bo‘lib, alohida mahsulot narxi yoki ayrim xonadonning real xarajatlarini ifodalamaydi. Regressiya va sababiy identifikatsiya o‘tkazilmadi.

3. NATIJALAR

3.1. Inflyatsiya sur’atining dinamikasi

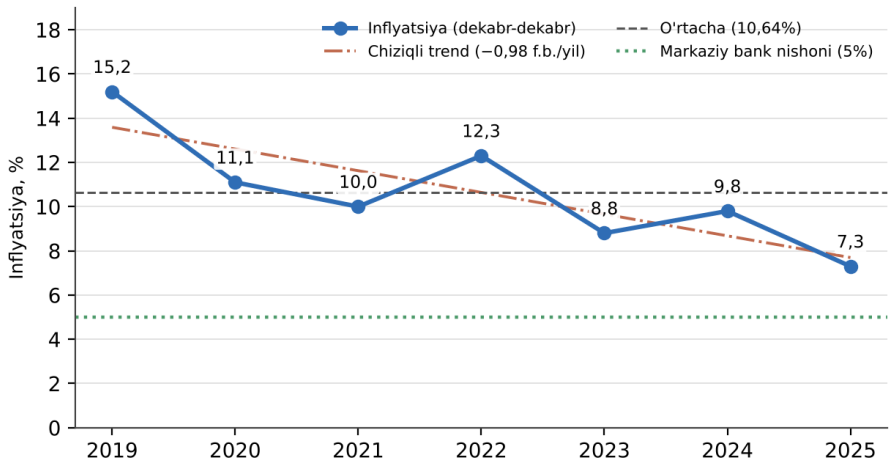
1-jadval. O‘zbekistonda inflyatsiya va narxlar darajasi, 2019–2025-yillar

Yil	INI, o‘tgan dekabr = 100	Inflyatsiya, %	O‘zgarish, foiz band	Narx darajasi (2018-dekabr = 100)
2019	115,2	15,2	—	115,2
2020	111,1	11,1	−4,1	128,0
2021	110,0	10,0	−1,1	140,8
2022	112,3	12,3	+2,3	158,1
2023	108,8	8,8	−3,5	172,0
2024	109,8	9,8	+1,0	188,9
2025	107,3	7,3	−2,5	202,7

Manba: [1; 8–14] ma’lumotlari asosida muallif hisob-kitobi.

1-jadval va 1-rasmdan ko‘rinadiki, inflyatsiya sur’ati 2019–2021-yillarda ketma-ket pasaygan (15,2% → 11,1% → 10,0%), 2022-yilda 12,3% gacha qayta ko‘tarilgan, 2023-yilda 8,8% ga tushgan, 2024-yilda 9,8% ga oshgan va 2025-yilda 7,3% bilan davr minimumiga yetgan. Oltita yillik o‘zgarishdan to‘rttasi pasayish (−4,1; −1,1; −3,5; −2,5), ikkitasi o‘sish (+2,3; +1,0) bo‘lgan; umumiy o‘zgarish −7,9 foiz bandni, yillik o‘rtacha o‘zgarish −1,32 foiz bandni tashkil etgan. O‘zgarishlarning o‘rtacha absolyut qiymati 2,42 foiz band bo‘lib, qator bir tekis pasaymaganini ko‘rsatadi.

Qatorni to‘g‘ri talqin qilish uchun boshlang‘ich nuqtaga e’tibor berish kerak: 2018-yilda inflyatsiya 14,3% bo‘lgan, ya’ni 2019-yildagi 15,2% o‘sishning davom etishi bo‘lgan [8]. Demak, tahlil davri inflyatsiyaning mahalliy cho‘qqisidan boshlanadi va pasayishning bir qismi shu cho‘qqidan qaytish bilan bog‘liq.

1-rasm. O‘zbekistonda dekabr-dekabr inflyatsiyasi, uning o‘rtachasi, chiziqli trendi va Markaziy bank nishoni, 2019–2025-yillar, %

Manba: [1; 6; 8–14] asosida muallif tomonidan tuzilgan.

3.2. O‘rtacha daraja, tarqoqlik va trend

2-jadvalda qatorning markaziy tendensiyasi va tarqoqligi keltirilgan. Arifmetik o‘rtacha (10,64%) medianadan (10,0%) biroz yuqori; bu qatorning o‘ng tomonga qiyshayganini, ya’ni 2019-yildagi yuqori qiymat o‘rtachani ko‘targanini bildiradi.

2-jadval. Inflyatsiya qatorining tavsifiy statistikasi, 2019–2025-yillar

Ko‘rsatkich	Qiymat	Izoh
Arifmetik o‘rtacha, %	10,64	74,5 / 7
Mediana, %	10,0	2021-yil qiymati
Tanlanma standart og‘ish, f.b.	2,56	n − 1 = 6 erkinlik darajasi
Variatsiya koeffitsiyenti, %	24,1	o‘rtacha atrofida o‘rta darajadagi tarqoqlik
Maksimum / minimum, %	15,2 / 7,3	2019-yil / 2025-yil
Variatsiya kengligi, f.b.	7,9	15,2 − 7,3
O‘rtacha, 2019–2021-yillar, %	12,10	36,3 / 3
O‘rtacha, 2022–2025-yillar, %	9,55	38,2 / 4
Chiziqli trend, f.b./yil	−0,98	$R^2 = 0,69$
2025-yil: nishondan (5%) farq, f.b.	+2,3	7,3 − 5,0

Manba: 1-jadval ma’lumotlari asosida muallif hisob-kitobi.

Tanlanma standart og‘ish 2,56 foiz bandni, variatsiya koeffitsiyenti 24,1% ni tashkil etdi: yillik qiymatlar o‘rtacha atrofida sezilarli, ammo haddan tashqari bo‘lmagan darajada tarqalgan. Davr ikkiga bo‘lib qaralsa, 2019–2021-yillarda o‘rtacha inflyatsiya 12,10%, 2022–2025-yillarda esa 9,55% bo‘lgan, ya’ni ikkinchi kichik davrda o‘rtacha daraja 2,55 foiz bandga past.

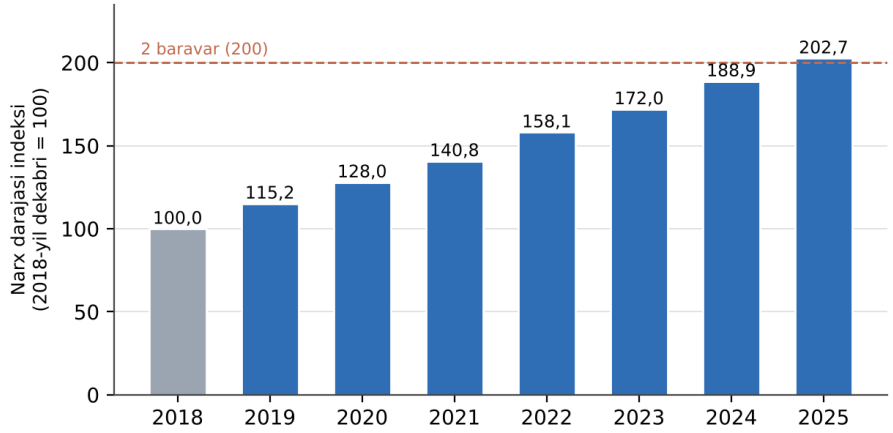
Chiziqli trend yiliga o‘rtacha 0,98 foiz bandlik pasayishni ko‘rsatadi (R^2 = 0,69): ya’ni qatordagi tebranishning taxminan 69 foizi vaqt omili bilan tavsiflanadi, qolgan qismi esa yillik tebranishlarga (2022 va 2024-yillardagi tezlashuvlar) to‘g‘ri keladi. Trend bo‘yicha 2025-yil uchun 7,7% kutilgan, haqiqiy qiymat esa 7,3% bo‘lgan, farq −0,4 foiz band. Shunday qilib, H1 farazi tasdiqlanadi: tendensiya pasayuvchi, lekin bir tekis emas. Nishondan (5%) farq 2019-yildagi 10,2 foiz banddan 2025-yilda 2,3 foiz bandgacha qisqargan.

3.3. Narxlar darajasining zanjirli o‘sishi

Yillik indekslarni zanjir usulida ko‘paytirish natijasida 2018-yil dekabridagi shartli narx darajasi 100 deb olinsa, 2025-yil dekabrida u 202,7 ga yetadi (2-rasm).

Boshqacha aytganda, yetti yildagi kumulyativ o‘sish 102,7% ni, geometrik o‘rtacha yillik o‘sish sur’ati 10,62% ni tashkil etgan; u arifmetik o‘rtachadan (10,64%) deyarli farq qilmaydi, chunki qatorning tebranishi nisbatan kichik. Shu tariqa H2 farazi tasdiqlanadi: narxlar darajasi 2,03 baravar oshgan (yaxlitlash xatosi hisobga olinganda 2,02–2,03).

Bu natija xarid qobiliyati nuqtai nazaridan muhimroq. Agar 2018-yil dekabrida ma’lum iste’mol savati 100 000 so‘m turgan bo‘lsa, 2025-yil dekabrida xuddi shu savat taxminan 202 700 so‘m turadi. Pulning xarid qobiliyati indeksi W = 1/2,0266 = 49,3% bo‘lib, yetti yilda pul qiymatining 50,7% yo‘qolganini bildiradi. Faqat 2022–2025-yillarning o‘zida narxlar darajasi qariyb 44% ga oshgan. Demak, 2025-yilda inflyatsiyaning 7,3% ga tushishi narxlarning 7,3% arzonlashganini anglatmaydi: 2025-yil dekabrida narxlar 2024-yil dekabriga nisbatan 7,3% yuqori bo‘lgan.

2-rasm. Iste’mol narxlari darajasining zanjirli indeksi (2018-yil dekabri = 100), 2018–2025-yillar

Manba: 1-jadval ma’lumotlari asosida muallif hisob-kitobi.

3.4. Inflyatsiyaning tarkibi

3-jadval. Yillik inflyatsiyaning tarkibi (dekabr-dekabr), 2023–2025-yillar, %

Yil	Oziq-ovqat	Nooziq-ovqat tovarlar	Pullik xizmatlar	Umumiy INI
2023	9,7	7,7	8,7	8,8
2024	2,4	7,7	26,7	9,8
2025	5,5	5,1	13,9	7,3

Manba: [12–14] asosida muallif tomonidan tuzilgan.

3-jadvalda inflyatsiyaning tarkibi keltirilgan. 2023-yilda uchala guruhdagi o‘sish bir-biriga yaqin bo‘lgan (7,7–9,7%), 2024-yilda esa tarkib keskin o‘zgargan: oziq-ovqat narxlari atigi 2,4% ga, pullik xizmatlar esa 26,7% ga oshgan [13]. Xizmatlar narxining o‘sishi gaz, elektr energiyasi, issiq suv va isitish tariflarining oshirilishi bilan bog‘liq bo‘lgan [13]. Markaziy bank baholariga ko‘ra, 2024-yil oktyabr oyida yillik inflyatsiya 10,24% bo‘lgan, elektr va tabiiy gaz tariflari ta’siri chiqarib tashlanganda esa u taxminan 6,6–6,7% ni tashkil etgan [6]; ya’ni tariflar yillik inflyatsiyaga taxminan 3,5–3,6 foiz band qo‘shgan.

2025-yilda ham tarkib bir jinsli bo‘lmagan: tovarlar narxi 5,4% ga (oziq-ovqat 5,5%, nooziq-ovqat 5,1%), xizmatlar narxi esa 13,9% ga, ya’ni 2,6 baravar tezroq oshgan [14]. Shu bois 2024-yildagi inflyatsiya tezlashuvi (8,8% → 9,8%) va 2022-yildagi qayta ko‘tarilish bir xil mexanizm bilan izohlanmaydi, 2024-yil esa tariflar omiliga ko‘proq bog‘liq ko‘rinadi. Bu H3 farazini tasdiqlaydi, biroq tavsifiy darajada: tariflarning sababiy hissasi bu tadqiqotda baholanmadi.

4. MUHOKAMA

Olingan natijalar inflyatsiyani bir vaqtning o‘zida ikki o‘lchovda — sur’at va daraja bo‘yicha — ko‘rib chiqish zarurligini ko‘rsatadi. Sur’at nuqtai nazaridan holat ijobiy: o‘rtacha daraja pasaygan (12,10% dan 9,55% gacha), 2025-yildagi qiymat davr minimumiga yetgan va nishondan farq qisqargan. Daraja nuqtai nazaridan esa yig‘ilib borgan ta’sir saqlanib qolgan: narxlar yetti yilda ikki baravardan ko‘proq oshgan va pulning xarid qobiliyati qariyb yarmiga kamaygan. Ikkala xulosa bir-

biriga zid emas, ular bir qatorning ikki jihatini ifodalaydi; ularni ajratmaslik esa «inflyatsiya pasaydi» va «narxlar pasaydi» iboralarini aralashtirishga olib keladi.

Tarkibiy tahlil inflyatsiyaning bir xil emasligini ko‘rsatdi. Tariflar bilan tartibga solinadigan xizmatlar narxi 2024–2025-yillarda tovarlar narxiga nisbatan ancha tez oshgan. Bu holat ikki oqibatga ega. Birinchidan, umumiy INI ning pasayishi tovarlar bozoridagi sekinlashuvni to‘liq aks ettiradi, lekin xizmatlar narxidagi bosim yashiringan bo‘lishi mumkin. Ikkinchidan, tariflar kabi ma’muriy omillar qaror qabul qilish jadvaliga bog‘liq bo‘lgani uchun inflyatsiyaning bashoratini qiyinlashtiradi va nishonga erishish muddatiga ta’sir ko‘rsatadi [6].

Tadqiqot natijalarini qo‘llashda quyidagi cheklovlarni hisobga olish lozim. (i) Yetti yillik kuzatuv bashorat qilish uchun yetarli emas; shuning uchun chiziqli trend asosida 2026-yil uchun xulosa chiqarilmadi. (ii) Dekabr-dekabr ko‘rsatkichi yillik o‘rtacha inflyatsiyaga tenglashtirilmaydi [7]. (iii) Rasmiy umumiy INI turli daromad guruhlarining shaxsiy iste’mol savatini alohida ifodalamaydi, shuning uchun kam ta’minlangan oilalar uchun real inflyatsiya o‘rtachadan farq qilishi mumkin. (iv) Tarkibiy ma’lumotlar 2023–2025-yillarni qamrab oladi va ommaviy axborot vositalarida e’lon qilingan rasmiy statistikaga tayanadi. (v) Tavsifiy dinamika pul-kredit siyosati, import narxlari yoki valyuta kursining sababiy hissasini ajratmaydi. Keyingi izlanishlarda oylik indekslar, hududiy va daromad guruhlari kesimidagi INI hamda real ish haqi dinamikasini qo‘shish, shuningdek oraliq modellar asosida sababiy tahlil o‘tkazish maqsadga muvofiq.

5. XULOSA VA TAVSIYALAR

O‘tkazilgan tahlil asosida quyidagi xulosalarga kelindi.

1. 2019–2025-yillarda O‘zbekistonning dekabr-dekabr inflyatsiyasi 15,2% dan 7,3% gacha kamaygan (−7,9 foiz band); davrning o‘rtacha darajasi 10,64%, mediana 10,0%, tanlanma standart og‘ish 2,56 foiz band, chiziqli trend −0,98 foiz band/yil bo‘lgan (H1 tasdiqlandi).

2. Yillik indekslarning zanjirli ko‘paytmasi narxlar darajasi 2018-yil dekabriga nisbatan 2,03 baravar oshganini va pulning xarid qobiliyati 50,7% ga kamayganini ko‘rsatdi (H2 tasdiqlandi).

3. 2024-yildagi qisqa muddatli tezlashuv (8,8% → 9,8%) pullik xizmatlar narxining 26,7% ga oshishi bilan bir vaqtga to‘g‘ri keldi; Markaziy bank baholariga ko‘ra, tariflar yillik inflyatsiyaga taxminan 3,5 foiz band qo‘shgan (H3 tavsifiy darajada tasdiqlandi).

4. Inflyatsiya sur’ati bilan narxlar darajasini va dekabr-dekabr hamda yillik o‘rtacha ko‘rsatkichlarni aralashtirish statistik talqin xatosiga olib keladi.

Natijalardan kelib chiqib quyidagi amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

1. Sur’at va darajani birga e’lon qilish. Statistik hisobotlarda yillik inflyatsiya bilan bir qatorda narxlar darajasi (zanjirli indeks) va pul xarid qobiliyatining kumulyativ o‘zgarishi ham ko‘rsatilishi lozim.

2. Ko‘rsatkich turini aniq belgilash. Dekabr-dekabr va yillik o‘rtacha inflyatsiya alohida nomlanishi va tahlillarda bir-biri o‘rniga ishlatilmasligi kerak.

3. Tarifsiz (asosiy) inflyatsiyani muntazam e’lon qilish. Tartibga solinadigan narxlar ta’siri chiqarib tashlangan ko‘rsatkichni choraklik e’lon qilish pul-kredit siyosati samaradorligini baholashni osonlashtiradi.

4. Tarkibiy tahlilni kengaytirish. Oziq-ovqat, nooziq-ovqat va xizmatlar kesimidagi hamda hududlar va daromad guruhlari bo‘yicha INI qatorlari to‘liq va ochiq e’lon qilinishi zarur.

5. Real daromadlar bilan birga kuzatish. Inflyatsiya ko‘rsatkichi real ish haqi va aholi xarid qobiliyati bilan birgalikda tahlil qilinishi lozim.

6. Qisqa qatorlarda ehtiyotkor bo‘lish. Yetti yillik kuzatuv asosida kuchli prognoz yoki sababiy xulosa chiqarilmasligi kerak.

Umuman olganda, O‘zbekistonda inflyatsiya sur’ati 2019–2025-yillarda pasaygan, ammo bu pasayish narxlar darajasining yig‘ilib borgan o‘sishini bekor

qilmagan. Inflyatsiyani baholashda sur’at, daraja va tarkibni birga ko‘rish statistik jihatdan to‘g‘ri va amaliy jihatdan foydali yondashuvdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi (Milliy statistika qo‘mitasi). Yillik iste’mol narxlari indeksining o‘zgarishi (o‘tgan yil dekabriga nisbatan). SIAT ochiq ma’lumotlar jadvali, kod 1.11.01.0009. URL: https://siat.stat.uz/data/3003/?lang=en
2. International Monetary Fund. Consumer Price Index Manual: Concepts and Methods. — Washington, DC: IMF, 2020.
3. Fischer S., Modigliani F. Towards an Understanding of the Real Effects and Costs of Inflation // Weltwirtschaftliches Archiv. — 1978. — Vol. 114, No. 4. — P. 810–833.
4. Bernanke B. S., Mishkin F. S. Inflation Targeting: A New Framework for Monetary Policy? // Journal of Economic Perspectives. — 1997. — Vol. 11, No. 2. — P. 97–116.
5. Central Bank of Uzbekistan to move to inflation targeting from January 1, 2020 // Kun.uz. — 20.11.2019. URL: https://kun.uz/en/news/2019/11/20/central-bank-of-uzbekistan-to-move-to-inflation-targeting-from-january-1-2020
6. Uzbekistan’s Central Bank considers lowering inflation target after decades of high rates (E. Zokirov, Markaziy bank pul-kredit siyosati departamenti boshlig‘i) // Kun.uz. — 28.11.2024. URL: https://kun.uz/en/news/2024/11/28/uzbekistans-central-bank-considers-lowering-inflation-target-after-decades-of-high-rates
7. World Bank. Inflation, consumer prices (annual %) — Uzbekistan (FP.CPI.TOTL.ZG). World Development Indicators. URL: https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=UZ

8. Inflation in 2019 exceeded 15% – State Statistics Committee // Kun.uz. — 02.01.2020. URL: https://kun.uz/en/news/2020/01/02/inflation-in-2019-exceeded-15-state-statistics-committee
9. Consumer inflation rate recorded at 11.1% in 2020 – Statistics Committee // Kun.uz. — 01.01.2021. URL: https://kun.uz/en/news/2021/01/01/consumer-inflation-rate-recorded-at-111-in-2020-statistics-committee
10. Annual inflation rate amounts to 9.98% at the end of 2021 // Kun.uz. — 03.01.2022. URL: https://kun.uz/en/news/2022/01/03/annual-inflation-rate-amounts-to-998-at-the-end-of-2021
11. Inflation 2022 (Goskomstat ma'lumotlari) // Spot.uz. — 02.01.2023. URL: https://www.spot.uz/ru/2023/01/02/inflation-2022/
12. Inflation in 2023 (Statistika agentligi ma'lumotlari) // Gazeta.uz. — 03.01.2024. URL: https://gazeta.uz/en/2024/01/03/inflation
13. Inflation in 2024 (Statistika agentligi ma'lumotlari) // Gazeta.uz. — 03.01.2025. URL: https://gazeta.uz/en/2025/01/03/inflation
14. Inflation in Uzbekistan slows to 7.3 percent in 2025 // Kun.uz. — 01.01.2026. URL: https://kun.uz/en/news/2026/01/01/inflation-in-uzbekistan-slows-to-73-percent-in-2025